

Toezicht op de totstandkoming van drinkwatertarieven

De drinkwaterbedrijven rapporteren jaarlijks aan de Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT) over de drinkwatertarieven die zij in het komende jaar willen hanteren. De ILT houdt er namens de minister van Infrastructuur en Waterstaat toezicht op dat de totstandkoming van de drinkwatertarieven in overeenstemming is met de Drinkwaterwet. De ILT wordt daarbij geadviseerd door de Autoriteit Consument & Markt (ACM).

In de praktijk betekent dit model van toezicht dat de ACM de tarievenrapportages van de drinkwaterbedrijven beoordeelt en hierover een bevindingenrapportage schrijft. De ILT bundelt deze bevindingenrapportages en rapporteert haar oordeel per drinkwaterbedrijf aan de minister. De minister informeert vervolgens de Tweede Kamer over de bevindingen en de conclusies die zij daaraan verbindt.

Toetsing aan Drinkwaterwet

De drinkwatertarieven van de drinkwaterbedrijven worden getoetst aan de eisen die zijn gesteld in de Drinkwaterwet, en de bijbehorende uitvoeringsregelingen: het Drinkwaterbesluit en de Drinkwaterregeling. Het gaat dan met name om kostendekkendheid, transparantie en het feit dat drinkwatertarieven niet-discriminerend mogen zijn.

Nieuw toezichtmodel 2012

Bij de inwerkingtreding van de Drinkwaterwet in 2011 was niet uitgewerkt hoe de drinkwaterbedrijven over deze verplichte onderwerpen rondom drinkwatertarieven moesten rapporteren. De taak van de toezichthouder is het om vast te stellen of de onder toezicht gestelde voldoet aan de eisen van de wet, en het is niet een taak voor de toezichthouder om uit te leggen hoe aan de wet moet worden

voldaan. De drinkwaterbedrijven hadden de interne administratieve en rapportageprocedures voor directie, Raad van Commissarissen en aandeelhouders goed op orde. Maar er was geen ervaring met de eisen en informatiebehoeften van een externe onafhankelijke toezichthouder. Ook voor de ILT, die al geruime tijd het toezicht op de kwaliteit van de drinkwatervoorziening onder haar hoede heeft, was het toezicht op de totstandkoming van de drinkwatertarieven, een nieuwe taak. Daarom werd de ACM ingeschakeld als adviseur.

Continu verbeteren

In de afgelopen jaren zijn de rapportages over de totstandkoming van de drinkwatertarieven via een iteratief proces steeds verder verbeterd en aangepast aan de in de loop der jaren ontwikkelde en geconcretiseerde eisen en informatiebehoeften van de ILT en de ACM. Deze zijn ook vastgelegd in het door de ILT en de ACM in 2017 opgestelde toetsingskader. De recente rapportages van de drinkwaterbedrijven bestaan uit gedetailleerde informatie over de wijze waarop de drinkwatertarieven tot stand komen vanuit kostenramingen in de bedrijfsbegroting.

Hierin zijn de gerealiseerde kostenefficiëntie van het vorige jaar en de ambities uit het Verbeterplan naar aanleiding van de verplichte prestatievergelijking verwerkt en tot uitdrukking gebracht.

Kostprijsmodellen maken de hoogte en samenstelling van de kosten per drinkwatertarief inzichtelijk. Er is veel aandacht voor de berekening van de vermogenskosten en de begrote en gerealiseerde WACC (Weighted Average Cost of Capital, de gewogen gemiddelde kosten van het vermogen van een bedrijf), omdat het rendement op drinkwateractiviteiten is gemaximeerd en overschrijding van de WACC in de toekomstige drinkwatertarieven dient te worden gecompenseerd.

Ook geven de rapportages toelichting op de onderbouwing van de geraamde omzet, tonen ze aan dat de drinkwatertarieven zijn opgebouwd vanuit de kosten, en lichten zij toe hoe de individuele drinkwatertarieven vanuit de kosten worden berekend en in redelijke verhouding staan tot de kosten. Daarnaast wordt aangetoond dat de drinkwatertarieven kostendekkend en niet discriminerend zijn. Kostprijsmodellen en documenten vanuit de bedrijfsbesluitvorming en de planning en controlcyclus, ondersteunen de rapportages.

Door de kritische bevindingenrapportages van de ACM en ILT hebben de drinkwaterbedrijven steeds betere aanwijzingen gekregen over de manier waarop en de mate waarin de toezichthouder inzicht wenst te krijgen in de totstandkoming van de drinkwatertarieven.

Taskforce Tarieven

Over 2016 concludeerde de ILT na advies van de ACM dat de drinkwatersector een grote stap in de goede richting had gezet bij het inzichtelijk maken van de totstandkoming van de drinkwatertarieven, maar nog niet aan alle eisen voldoet. De drinkwaterbedrijven hebben de rapportage van de ILT beschouwd als een aansporing om met kracht door te gaan op het verbetertraject, onder andere gericht op het vergroten van de transparantie. Onder aansturing van de door het bestuur van Vewin ingestelde Taskforce Tarieven hebben de drinkwaterbedrijven gewerkt aan verdere verbetering van de rapportage over de totstandkoming van de drinkwatertarieven.

Transparantie vergroot

In de afgelopen jaren zijn er modellen ontwikkeld die aansluiten op de administraties van de drinkwaterbedrijven en die de toezichthouder inzicht geven in de diverse kostprijzen die leiden tot de drinkwatertarieven. Ook heeft de sector rapportageformats ontwikkeld die informatie bevatten over de totstandkoming van de drinkwatertarieven, door directe koppeling te leggen met alle wettelijke vereisten aan de drinkwatertarieven en de door de ILT en ACM aangegeven informatievereisten.

Compliance

Toezichthouder ILT en adviseur ACM zijn momenteel bezig met de beoordeling van de rapportage over de drinkwatertarieven 2018. De drinkwaterbedrijven hebben zich vanaf de invoering van het nieuwe toezichtsmodel ingezet om een goede beoordeling van de toezichthouder te krijgen. In een brief aan de minister van IenW heeft Vewin namens de drinkwaterbedrijven benadrukt dat het doel is om de totstandkoming van de drinkwatertarieven volledig in lijn te laten zijn met de wettelijke bepalingen. In het najaar van 2018 zal blijken of de minister dit op basis van de bevindingen van de ILT en de ACM kan constateren.

Transparantie:

Het gaat erom dat inzicht wordt gegeven in de totstandkoming van de drinkwatertarieven van een drinkwaterbedrijf. Belangrijk is dat de informatie beschikbaar is gesteld en navolgbaar is. De ILT kan (aanvullende) informatie opvragen voor zover dat nodig is voor het toezicht. Onderstaande figuur is een vereenvoudigde weergave van de manier waarop drinkwatertarieven tot stand kunnen komen.

Kostendekkend:

Een drinkwaterbedrijf moet kostendekkende drinkwatertarieven hanteren. Kostendekkende drinkwatertarieven bevatten een vergoeding voor eigen vermogen, waarmee de marge tussen kostprijs en tarief bedoeld wordt. Op bedrijfsniveau is dit begrensd middels een maximaal toegestane vermogensvoet (WACC).

In het kostprijsmodel worden de kosten voor drinkwatertaken en niet-drinkwateractiviteiten gescheiden (om o.a. naleving van het verbod op kruissubsidiëring aan te tonen) en voor ieder tarief wordt een individuele kostprijs berekend. Aan de uit het model volgende kostprijs wordt een marge (oftewel winst) toegevoegd om tot een tarief te komen. Deze marge moet voor alle individuele drinkwatertarieven in redelijke verhouding staan tot de kosten. De term 'redelijk' wordt als volgt ingevuld: de ene groep afnemers betaalt niet een substantieel andere marge dan een andere groep afnemers. In elk geval moeten (afwijkende) marges zijn gebaseerd op vastgelegde besluitvorming (tariefbeleid) en worden onderbouwd en toegelicht.

Niet discriminerend:

De individuele drinkwatertarieven die het drinkwaterbedrijf in rekening brengt voor de drinkwatertaken mogen niet discriminerend zijn; gelijke gevallen moeten gelijk behandeld worden. Dit houdt in dat er een objectief verschil tussen afnemersgroepen moet bestaan om een ander tarief te rechtvaardigen. Als wordt afgeweken van de standaardmethode op basis waarvan het drinkwaterbedrijf afnemers indeelt, zoals grootte van de aansluiting of gemiddelde afname, moet worden toegelicht op basis waarvan dit onderscheid wordt gemaakt. Hieruit zal moeten blijken dat – indien het drinkwaterbedrijf verschillende drinkwatertarieven hanteert – geen sprake is van een discriminerende situatie.